

AGROMETEOROLOŠKI PREGLED LETA 2018

Agrometeorological Review of the Year 2016

Leto 2018 je bilo toplejše od povprečja, hladnejša sta bila le februar in marec. Začelo se je z nadpovprečno toplim januarskim vremenom. Rastline - znanilke pomladi so se prezgodaj prebujale. Cvetove malih zvončkov in leske, marsikje tudi jelše, smo opazili že v prvi polovici januarja. V februarju in marcu pa so nasprotno vladale trde zimske razmere, ki so povsem zadržale prezgodnje rastne premike. Odprte mačice leske in jelše kot tudi njihovi oprášeni ženski cvetovi, so ponekod celo pozebli.

Na Primorskem je povprečna dnevna temperatura zraka prestopila spomladanski vegetacijski prag 5 °C v prvi dekadi marca, drugod po Sloveniji ob koncu marca, v izpostavljenih in hribovitih predelih Slovenije še dobrih deset dni kasneje, sredi prve dekade aprila (preglednica 5). Fenološki razvoj rastlin, ki po fenološkem koledarju naznanja zgodnjo pomlad smo zabeležili več dni kasneje kot običajno. Na primer iva je zacvetela v zadnji tretjini marca, deset dni kasneje kot povprečno, podobno tudi črni trn in rumeni dren. Po več zaporednih letih z nadpovprečno zgodnjim fenološkim razvojem, je leto 2018 zaznamoval pozen pomladanski fenološki razvoj, podobno kot v letih 2005 in 2006 in nazadnje leta 2013. Popoln preobrat je sledil po prestopu vegetacijskega temperaturnega praga, z močno otoplitvijo. Temperaturni prag 10 °C je bil presežen le nekaj dni za pragom 5 °C, temperaturni prag 15 °C, ki daje zeleno luč za razvoj toplotno zahtevnejših rastlin, je bil presežen kar mesec dni prej kot običajno. Sledil je izredno hiter fenološki razvoj rastlin, katerega značilnost je bila »vse hkrati«. Ni bilo značilnih razlik in zaporedja med razvojnimi fazami med posameznimi rastlinskimi vrstami, niti med posameznimi regijami v Sloveniji.

Prezgoden fenološki razvoj je zaznamoval tudi poletne mesece in zgodnjo jesen. Lipa, ki običajno cveti v juniju, je v osrednjem delu države zacvetela že v sredini zadnje dekade maja, še zgodnejše je bilo cvetenje lipe v urbanem okolju. Prezgodaj so dozorele tudi češnje in dozorela žita. Skoraj mesec dni prezgodaj so dozoreli plodovi črnega bezga in šipka.

Preglednica 5. Datumi nastopov spomladanskega in jesenskega temperaturnega praga 5 °C in dolžina trajanja letne rastne dobe v letu 2018

Table 5. The dates of the spring and autumn temperature thresholds 5 °C and the duration of the growing period in 2018

Meteorološka postaja	Spomladi	Jeseni	Trajanje (dni)
Bilje	6. 3.	9. 12.	278
Portorož – letališče	3. 3.	10. 12.	282
Ljubljana	26. 3.	17. 11.	236
Novo mesto	26. 3.	17. 11.	236
Celje	26. 3.	16. 11.	234
Murska Sobota	26. 3.	27. 11.	246
Maribor – letališče	26. 3.	27. 11.	246
Rateče	4. 4.	16. 11.	226

Druga značilnost prve polovice poletja so bile pogoste padavine. V času košnje je bilo težko najti dovolj široka okna suhega in toplega vremena za sušenje sena, kar je bilo razlog, da je košnja kasnila za več kot dva tedna. Deževno vreme je močno oviralo tudi žetev ječmena in pšenice, ki bi se, zaradi zgodnejšega zorenja, lahko začela prej kot običajno. Ker je dozorelo klasje predolgo ostajalo na polju, so poročali o pojavu plesni in toksinih na zrnju.

Sušne razmere so v Sloveniji pokazale svoj obraz v avgustu. Prizadele so obalno območje, nato podkrepjene še z močnim vročinskim stresom več zaporednih vročinskih valov, še severovzhod države. O neobičajni suši so poročali hribovitih predelov bovškega, bohinjskega konca in hribovitih območij Zgornjesavske doline in Koroške kamor je segal vpliv suše, ki je letos pestila del severne in srednje

Evrope. Poletje se je končalo s precejšnjim primanjkljajem meteorološke vodne bilance, ki pa ga je v dobršni meri popravila jesen z obilnimi padavinami, zlasti v osrednji Sloveniji in na Goriškem. Leto 2018 se je, vsled obilnih padavin v jesenskih mesecih, končalo s presežkom vodne bilance. Izjemi sta bila severovzhod države in obalno območje, kjer jesenske padavine niso uspele pokriti primanjkljaja poletnih mesecev (preglednica 6).

Preglednica 6. Vodna bilanca za pomlad, poletje, jesen in leto 2018
Table 6. Water balance for spring, summer, autumn and year 2018

Opazovalna postaja	Vodna bilanca [mm] v letu 2018			
	Pomlad	Poletje	Jesen	Leto
Bilje	41,7	-178,5	117,4	115,2
Ljubljana	76,4	44,1	185,1	463,3
Novo mesto	-79,3	78,7	93,3	296,2
Celje	81,5	-4,7	49,8	265,7
Maribor – letališče	80,3	-112,5	3,7	59,3
Murska Sobota	-18,5	-126,4	12,7	-71,9
Portorož – letališče	-126,6	-273,1	7,0	-305,5

RAZLAGA POJMOV

TEMPERATURA TAL

Dekadno in mesečno povprečje povprečnih dnevni temperatur tal v globini 2 in 5 cm; povprečna dnevna temperatura tal je izračunana po formuli: vrednosti meritev ob (7h + 14h + 21h)/3; absolutne maksimalne in minimalne terminske temperature tal v globini 2 in 5 cm so najnižje oziroma najvišje dekadne vrednosti meritev ob 7h, 14h in 21h.

VSOTA EFEKTIVNIH TEMPERATUR ZRAKA NAD PRAGOVI 0, 5 in 10 °C: $\Sigma(T_d - T_p)$

T_d – average daily air temperature; **T_p** – temperature threshold 0 °C, 5 °C, 10 °C

T_{ef} > 0, 5, 10 °C – sums of effective air temperatures above 0, 5, 10 °C

ABBREVIATIONS

Tz2	soil temperature at 2 cm depth (°C)
Tz5	soil temperature at 5 cm depth (°C)
Tz2 max	maximum soil temperature at 2 cm depth (°C)
Tz5 max	maximum soil temperature at 5 cm depth (°C)
Tz2 min	minimum soil temperature at 2 cm depth (°C)
Tz5 min	minimum soil temperature at 5 cm depth (°C)
od 1. 1.	sum in the period from 1 January to the end of the current month
Vm	declines of monthly values from the average
I, II, III, M	decade, month

SUMMARY

In December, warmer than usual weather prevailed over the whole territory of Slovenia. Monthly air temperature anomalies ranged up to 2 °C above the long term average. Precipitation was below the normal, the monthly values ranged from the lowest 10 mm in the central and northeastern parts of Slovenia to about 30 mm in the Littoral and about 40 to 60 mm in some regions of central Slovenia. Due to the lack of precipitation first signs of winter drought were reported. In the second part of the overview agrometeorological characteristics of the season 2018 are presented.